

บรรณานุกรม

ภาษาไทยหนังสือ

สุชาติ . กิระนันท์ . การสำรวจตัวอย่าง . กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาสถิติ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2525 .

นิยม ปุราคำ . ทฤษฎีของการสำรวจสถิติจากตัวอย่างและการประยุกต์ . กรุงเทพมหานคร :
ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศ.ส. การพิมพ์ , 2517 .

สถิติแห่งชาติ , สำนักงาน . "ความจำเป็นที่รัฐบาลจะต้องจัดให้มีการทำสำมะโนประชากร
และเคหะครั้งใหม่ ." กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานสถิติแห่งชาติ ,
2522 .

_____ . แผนงานสำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2523 . กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์สำนักงานสถิติแห่งชาติ , 2522 .

_____ . สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2523 ทวีราชอาณาจักร . กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์สำนักงานสถิติแห่งชาติ ,

_____ . ข้อสังเขปแจง สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2523 . กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์สำนักงานสถิติแห่งชาติ , 2523 .

ภาษาอังกฤษBooks

COCHRAN, W.G. . Sampling Techniques, Third Edition, John Wiley and
Sons, New York, 1977.

MURTHY, M.N. . Sampling Theory and Methods, Second Impression,
Statistical Publishing Society, Calcutta, India, 1977.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำนิยาม

ภาคประชากร

1. วันสำมะโน

คือ วันที่กำหนดขึ้นเพื่อชี้แจงคาบ เวลาอันมีจำนวนประชากรและจำนวนเคหะ และลักษณะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประชากรและเคหะ ซึ่งอยู่ในข่ายสำมะโน

สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2523 ได้กำหนดเอาวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2523 เป็นวันสำมะโน

2. เขตเทศบาล

หมายถึง ท้องถิ่นซึ่งได้มีพระราชกฤษฎีกาออกตามความในพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 จัดตั้งขึ้นเป็นเทศบาลโดยกำหนด เขตพื้นที่ของเทศบาลนั้นไว้ด้วย

3. นอกเขตเทศบาล

หมายถึง พื้นที่ภายนอกเขตเทศบาลทั้งหมด หรือที่เรียกว่า หมู่บ้าน สำหรับบางหมู่บ้านอาจมีบางส่วนของหมู่บ้าน หรือทั้งหมู่บ้าน เป็นเขตสุขาภิบาลก็ได้

4. ครัวเรือน

หมายถึง บุคคลคนเดียวหรือหลายคนอาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน โดยบุคคลเหล่านั้น ร่วมกันในการจัดหาและใช้สิ่งอุปโภค บริโภค อันจำเป็นแก่การครองชีพ ทั้งนี้ไม่คำนึงถึงว่า บุคคลเหล่านั้นจะมีความสัมพันธ์ฉันญาติพี่น้องหรือไม่ก็ตาม (ในบ้านหลังหนึ่ง หรือบ้านเลขที่หนึ่ง อาจประกอบด้วยครัวเรือนเดียวหรือหลายครัวเรือนก็ได้ สมาชิกในครัวเรือนหนึ่งอาจอาศัยอยู่ในบ้านหลายหลัง หรือหลายห้องก็ได้ แต่จะต้องอยู่ในบริเวณเดียวกัน หรือเป็นห้องติดต่อกัน)

5. บุตรเกิดรอด

หมายถึง บุตรที่เมื่อคอนคลอดออกมามีชีวิต แม้จะมีชีวิตอยู่เพียงขณะหนึ่งก็ตาม สำหรับบุตรที่เมื่อคอนคลอดออกมาไม่หายใจเลย คือ ตายตั้งแต่ก่อนคลอด บุตรเลี้ยงหรือบุตรบุญธรรมของหญิงนั้น ไม่นับว่าเป็นบุตรเกิดรอด

บุตรที่ยังมีชีวิตอยู่ หมายถึง จำนวนบุตรเกิดรอดที่มีชีวิตอยู่ในวันสำมะโน

6. การคุมกำเนิด

หมายถึง การทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อป้องกันมิให้มีการตั้งครรภ์ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การวางแผนครอบครัว

7. สถานที่เกิด

ผู้ที่เกิดในประเทศไทยจะแจ้งชื่อจังหวัดที่เกิด ส่วนผู้ที่เกิดนอกประเทศจะแจ้งชื่อประเทศที่เกิด จังหวัดหรือประเทศที่มีจำนวนคนเกิดน้อย จะแสดงรวมไว้ในจังหวัดอื่น ๆ หรือประเทศอื่น ๆ

8. การย้ายถิ่น

การย้ายถิ่น หมายถึง การย้ายที่อยู่ระหว่างหมู่บ้านหรือเขตเทศบาล ภายในระยะเวลา 5 ปีก่อนวันสำมะโน

การย้ายที่อยู่ภายในเขตเทศบาลเดียวกัน หรือภายในหมู่บ้านเดียวกันไม่ถือว่าเป็นการย้ายถิ่น

9. การอ่านออกเขียนได้

หมายถึง ความสามารถอ่านออกและเขียนได้ของบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป การอ่านออกเขียนได้นี้จะ เป็นภาษาใด ๆ ก็ได้ทั้งสิ้น โดยอ่านและเขียนข้อความง่าย ๆ ได้ ถ้าอ่านออกเพียงอย่างเดียว แต่เขียนไม่ได้ก็ถือว่าเป็นผู้ที่อ่านเขียนไม่ได้

10. ชั้นที่กำลังเรียน

หมายถึง ระดับการเรียนของผู้ที่มีอายุระหว่าง 5-30 ปี ว่าในปีการศึกษา 2522-2523 หรือในวันที่ 1 มกราคม 2523 กำลังเรียนอยู่ชั้นอะไร ซึ่งได้แก่ ชั้นเรียนของโรงเรียนสายสามัญทั่วไป โรงเรียนอาชีวศึกษาที่สอนวิชาสามัญ รวมทั้งวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย

สำหรับผู้ที่กำลังเรียนอาชีวศึกษาในโรงเรียนที่ไม่มีวิชาสามัญสอน เช่น คัดผสม คัดเลือก วิชา หรือกำลังเรียนในโรงเรียนกวดวิชา ถือว่าไม่มีชั้นที่กำลังเรียน

11. อาชีพหลัก

หมายถึง งานที่ผู้ยื่นใช้เวลาทำเป็นส่วนมาก ในระยะเวลาที่กำหนดหรืออ้างถึงอาชีพหลักในรอบ 7 วัน ก่อนวันสำมะโน (25-31 มีนาคม 2523) หมายถึง งานที่ผู้ยื่นใช้เวลาทำเป็นส่วนมากระหว่างวันที่ 25-31 มีนาคม 2523

ภาคเคหะ

1. บ้าน

หมายถึง อาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง รวมทั้งเรือ แพ รถ ที่ใช้สำหรับอยู่อาศัย ภายในบ้านหนึ่ง ๆ อาจมีครัวเรือนเดียวอาศัยอยู่ หรืออาจประกอบด้วยหลายครัวเรือนก็ได้

2. ที่อยู่อาศัยของครัวเรือน

หมายถึง สถานที่ที่ครัวเรือนหนึ่ง ๆ ใช้เป็นที่อยู่อาศัย อาจจะเป็นส่วนหนึ่งของบ้าน อาคาร หรือบ้านหลายหลังที่อยู่บริเวณเดียวกันก็ได้

3. ลักษณะของที่อยู่อาศัย

หมายถึง ลักษณะของสถานที่ที่ครัวเรือนหนึ่ง ๆ ใช้เป็นที่อยู่อาศัย จำแนกได้ดังนี้คือ

3.1 บ้านโตค หมายถึง บ้านที่ปลูกอยู่หลังเดียวโตค ๆ พร้อมทั้งเรือนครัว
โรงรถ เรือนคนใช้ด้วย ถ้ามีและเป็นที่อยู่อาศัยของบุคคลในครัวเรือนเดียว

หรือบ้านที่ปลูกอยู่หลายหลัง ภายในบริเวณรั้วเดียวกัน และเป็นที่อยู่อาศัย
ของบุคคลภายในครัวเรือนเดียวกัน

3.2 บ้านแฝด หมายถึง เรือนหรือห้อง หรือตึกที่ปลูกติดต่อกันโดยประกอบด้วย
2 หน่วย มีฝ้าด้านหนึ่งร่วมกัน อาจเป็นบ้านชั้นเดียวหรือหลายชั้นก็ได้

3.3 เรือนแถว ห้องแถว ตึกแถว หมายถึง เรือนหรือห้องหรือตึกที่ปลูกติด
ต่อกันตั้งแต่ 3 หน่วยขึ้นไป เรียงติดกันเป็นแถว โดยมีฝ้าด้านหนึ่งหรือสองด้านร่วมกัน อาจ
จะเป็นชั้นเดียวหรือหลายชั้นก็ได้ ทั้งนี้รวมถึงเรือนแพแถว สำหรับคนงานกรมชลประทานด้วย

3.4 ห้องชุด (แฟลต หรือ Apartment) หมายถึง กลุ่มห้องอันเป็นส่วนหนึ่ง
ของอาคาร ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยของครัวเรือน โดยกลุ่มห้องนี้จะต้องมีห้องครัว ห้องน้ำตลอด
จนทางเข้าออกสู่ที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองอิสระ

3.5 ห้องภายในบ้าน หมายถึง ห้องหนึ่งหรือหลายห้องเป็นที่อยู่อาศัยของครัว
เรือนหนึ่ง ๆ ในบ้าน 1 หลัง ซึ่งมีครัวเรือนอาศัยอยู่มากกว่าหนึ่งครัวเรือน โดยมีห้องครัว
ห้องน้ำ หรือทางเข้าออกสู่ที่อยู่อาศัยนั้นอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทุกอย่างร่วมกับครัวเรือนอื่นที่อยู่
ภายในบ้านนั้น

4. ที่อยู่อาศัยที่ใช้เป็นสถานที่ประกอบธุรกิจ

หมายถึง สถานที่อยู่อาศัยของครัวเรือนนั้น นอกจากจะใช้เป็นที่อยู่อาศัยแล้วยัง
ใช้เป็นสถานที่ประกอบธุรกิจ เพื่อการค้าอุตสาหกรรม หรือบริการ อีกด้วย เช่น ร้านขาย-
หนังสือพิมพ์ ร้านตัดผม ร้านตัดเย็บเสื้อผ้า ร้านซ่อมรถจักรยาน ร้านขายอาหารและเครื่องดื่ม
อยู่ซ่อมรถยนต์ ฯลฯ

5. ประเภทของที่อยู่อาศัย

ที่อยู่อาศัยจำแนกออกเป็น 2 ประเภทคือ ประเภทที่ใช้วัสดุถาวรและใช้วัสดุไม่ถาวร

วัสดุถาวร ได้แก่ ไม้เนื้อแข็ง เช่น ไม้สัก ไม้ยาง ไม้เต็งรัง ไม้ตะแบก ไม้แดง และไม้เนื้อแข็งอื่น ๆ คอนกรีต คอนกรีตบล็อก คอนกรีตอัดแน่น อิฐฉาบปูน อิฐทนไฟ เป็นต้น

วัสดุไม่ถาวร หมายถึง วัสดุที่หาได้ตามท้องถิ่น เช่น จาก แฝก หญ้าคา ใบคองติง ไม้ไผ่ ไม้รวก เป็นต้น วัสดุที่ใช้แล้วอยู่ในสภาพที่ไม่ควรนำมาใช้ เช่น สังกะสีที่ใช้แล้ว เศษไม้ ไม้ที่ผุพัง

6. การครอบครองที่อยู่อาศัยของคนในครัวเรือน (ไม่รวมที่ดิน)

หมายถึง การที่คนในครัวเรือนอาศัยอยู่ในที่อยู่อาศัยนั้น โดยเป็นเจ้าของ เข้าซื้อ เข้าหรืออยู่ในที่อยู่อาศัยนั้น โดยไม่เสียค่าเช่า เพราะเป็นส่วนหนึ่งของค่าจ้างแรงงานหรือ เจ้าของให้อยู่เปล่า

เจ้าของ หมายถึง คนในครัวเรือนนั้นมีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย โดยถูกต้องตามกฎหมาย

เข้าซื้อ หมายถึง การซื้อที่อยู่อาศัยโดยวิธีการผ่อนชำระเงิน เป็นรายเดือนหรือ เป็นงวด ๆ ตามสัญญาที่ได้ตกลงกัน เมื่อชำระเงินครบถ้วนแล้วจึงจะได้กรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยนั้น

เช่า หมายถึง คนในครัวเรือนนี้อยู่อาศัยโดยไม่ได้เป็นเจ้าของ หรือ เข้าซื้อและ ต้องเสียค่าตอบแทนให้แก่เจ้าของที่อยู่อาศัยนั้น

การอยู่โดยไม่เสียค่าเช่า

ก. เพราะเป็นส่วนหนึ่งของค่าจ้างแรงงาน ได้แก่ บ้านพักข้าราชการ บ้านพักยาม บ้านพักในโรงงาน บ้านพักครู บ้านพักพนักงานรถไฟ บ้านพักทหารและตำรวจ หรือบ้านของเอกชนที่หน่วยราชการหรือบริษัท เอกชนเช่าเพื่อให้ข้าราชการ หรือพนักงานอยู่อาศัย ฯลฯ

ข. ให้อยู่เปล่า หมายถึง การอยู่ ณ ที่อยู่อาศัยแห่งนั้น โดยไม่ต้องจ่ายค่าเช่า หรือค่าตอบแทนใด ๆ ทั้งสิ้น

7. ห้องนอนและห้องอื่นที่ใช้นอน

คำว่า "ห้อง" นี้ หมายถึง พื้นที่ภายในบ้านที่แบ่งแยกจากพื้นที่ส่วนอื่น โดยวิธีการกั้นด้วยฝา กำแพง ชั้นกันห้อง หรือคูกัน เป็นห้อง

ห้องนอน หมายถึง ห้องที่มีไว้เพื่อนอนโดยเฉพาะ ถึงแม้ว่าในระยะที่แจ้งนับจะไม่มีคนนอนในห้องนั้น เลยก็ยังถือว่าเป็นห้องนอน

ห้องอื่น ๆ ที่ใช้นอน หมายถึง ห้องใด ๆ ก็ตามที่ไม่ใช่ห้องนอน เช่น ห้องรับแขก ห้องรับประทานอาหาร ห้องนั่งเล่น ห้องครัว หรือห้องเก็บของ ถ้าปกติสมาชิกในครัวเรือนใช้เป็นที่นอน ให้ถือว่าห้องนั้น ๆ เป็นห้องอื่น ๆ ที่ใช้นอนทั้งสิ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำมะโนประชากรและเลข

พ.ศ. 2523

สปก. 2
(แบบบงจงบ)

ชุดที่ _____ ในจำนวน _____ ชุด ของครัวเรือนที่ _____

ตอที่ 1 ที่ตั้งครัวเรือน

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล

ก. บ้านเลขที่ ถนน ตรอก ซอก อำเภอ หรือชนบทบ้าน (ชื่อสถานที่ถ้ามี) _____

ข. เขตอำเภอใน _____ ก. หมู่หรือวารต _____

7 8

ค. หมู่บ้าน _____ ชื่อหมู่บ้าน _____

9 10

ด. บ้านที่อยู่ในเขตเทศบาล ชื่อเทศบาล _____
 ในเขตสุขาภิบาล ชื่อสุขาภิบาล _____
 นอกเขตเทศบาล-สุขาภิบาล

11

ฉ. ครัวเรือนที่ _____

12 14

ช. ประเภทของครัวเรือน

ครัวเรือนส่วนบุคคล _____ 1

15

ครัวเรือนกลุ่มบุคคลประเภทอื่น

วัด _____ 2

เรือนจำ สถานกักขัง _____ 3

สถานสงเคราะห์ต่าง ๆ _____ 4

โรงพยาบาล _____ 5

โรงเรียนดินนบ _____ 6

กองทหาร หรือตำรวจ _____ 7

ครัวเรือนกลุ่มบุคคลประเภทอื่น

เรือนรวม _____ 8

บุคคลอื่น ๆ _____ 9

ซ. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รวม _____ คน

(บันทึกหลังจงบเสร็จแล้ว) ชาย _____ คน

หญิง _____ คน

16 19

คู่มือวิทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นางสาวสุธีรา หุทธพจน์ สำเร็จปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสถิติ
จากคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2521 เข้าศึกษาระดับปริญญา
มหาบัณฑิตในภาควิชาสถิติ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2524
ปัจจุบันรับราชการในตำแหน่งนักวิชาการสถิติ ระดับ 4 กองวิชาการ สำนักงานสถิติแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรื

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย